

Sygn. akt I UK 47/14

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania A. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

w sprawie ze skargi organu rentowego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 30 listopada 2012 r., sygn. akt IV U (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 czerwca 2014 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 października 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 23 października 2013 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego wskutek błędnej subsumcji art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 170), polegającej na przyjęciu, że organ rentowy nie wykazał nowej okoliczności (uprzednio nieznaney przy rozpoznaniu wniosku o świadczenie) - a przez to, iż brak

jest podstaw do wznowienia postępowania, które miałyby doprowadzić do zmiany prawomocnego orzeczenia Sądu.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej uzasadniając je „wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) - czy w świetle 114 ust. 2 pkt. 2 w związku z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodatkowo w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych brak prawa ubezpieczonego do świadczenia jest nową okolicznością uzasadniającą wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu - w rozumieniu przywołanych przepisów oraz czy przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego w oparciu o formalizm prawny (prawomocne orzeczenie sądu) i odmowa wznowienia postępowania przez Sąd z uwagi na brak okoliczności istotnych dla sprawy, które nie były wcześniej znane organowi rentowemu nie prowadzi do „bezprawia prawnego” organów Państwa, a w konsekwencji czy nie narusza konstytucyjnej zasady zaufania obywatela do państwa i jego organów oraz zasady równości obywateli wobec prawa. Potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 K.p.c.), tj. art. 114 ust. 2 pkt. 2 w związku z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS”.

Stwierdził też, że „celem ponownego ustalenia prawa do świadczenia w trybie art. 114 ustawy emerytalnej jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały *ex lege* przed wydaniem weryfikowanego wyroku, czy wyeliminowanie rozstrzygnięcia, które bezpodstawnie prawo przyznaje (wyrok SN z 22 lutego 2010r.; I UK 247/09). Według orzeczenia Sądu Najwyższego z 26 maja 2010r. podstawą wznowienia nie muszą być okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenie lub organ rentowy nie mogły się powołać w poprzednim postępowaniu, lecz takie, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, a na skutek przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzedzającym postępowaniu. Wystarczające jest ujawnienie takich okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, z których wynika, że prawo do świadczenia nie istnieje, niezależnie od tego, czy organ rentowy mógł się na nie powołać w poprzedzającym postępowaniu. Dopuszczalne jest więc ponowne ustalenie prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia emerytalnego na niekorzyść

ubezpieczonego, jeżeli po uprawomocnieniu decyzji okaże się, że ubezpieczony nie miał prawa do świadczenia ze względu na niespełnienie wymaganych do tego warunków (II UK 354/09). Jednocześnie wyrokując 15 marca 2012 r. Sąd Najwyższy przyjął, że wniosek o wznowienie postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych nie może opierać się na okolicznościach istniejących przed wydaniem decyzji i znanych organowi rentowemu przed przyznaniem świadczenia wyrokiem sądu I instancji, od którego organ rentowy nie wniósł apelacji, a wniosek o wznowienie nie może stanowić nadzwyczajnego środka służącego zaskarżeniu prawomocnego wyroku (II UK160/11). Powyższe potwierdza rozbieżności w orzecznictwie uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Skarżący formułując istotne zagadnienie prawne wyszedł z założenia, że „brak prawa ubezpieczonego do świadczenia” jest nową okolicznością uzasadniającą wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym orzeczeniem sądu. Taka konstrukcja wskazuje na to, że sięgnął do nieobowiązującego już art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Przepis ten przestał obowiązywać z dniem 8 marca 2012 r. w związku z wyrokiem Trybunału

Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., w sprawie K 5/11 (OTK-A 2012 nr 2, poz. 16).

Z oczywistych więc względów „brak prawa do świadczenia” nie stanowi przesłanki wznowienia postępowania na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, bowiem stanowią je „nowe dowody lub ujawniono okoliczności”, na podstawie których stwierdza się „brak prawa do świadczenia”.

Jeśli zaś chodzi o sygnalizowaną przez skarżącego rozbieżność w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to nie może być ona odnoszona do niniejszej sprawy. Organ rentowy nie tylko że dysponował świadectwem pracy wystawionym przez „P.” w I. (przy wniosku o ustalenie kapitału początkowego), ale także uwzględnił na jego podstawie objęty nim okres od 7 września 1972 r. do 15 czerwca 1974 r. – jako okres składkowy. Nie nastąpiło więc ujawnienie nowej okoliczności lub dowodu, które organ rentowy pominął (nawet przez przeoczenie) w wydanej decyzji. Wręcz odwrotnie, okoliczność zatrudnienia ubezpieczonego w „P.” w I. oraz świadectwo pracy potwierdzające ten fakt stały się podstawą rozstrzygnięcia organu rentowego. Jedyne „pominięcie”, o jakim może być mowa w niniejszej sprawie, to niedostrzeżenie przez Sąd Okręgowy w sprawie IV U (...), że sporny okres pokrywa się częściowo z okresem zatrudnienia, co z mocy art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (jeżeli okresy, o których mowa w art. 6, 7 i 10 tej ustawy, zbiegają się w czasie, przy ustalaniu prawa do świadczeń określonych w ustawie uwzględnia się okres korzystniejszy) uniemożliwia jego „podwójne” zaliczenie do stażu emerytalnego.

W istocie więc ową nową okolicznością miałyby być błędna subsumcja stanu faktycznego pod normę art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dokonana przez sąd, co w sposób oczywisty prowadzi do wniosku, że nie ma zastosowania art. 114 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jeśli zaś chodzi o poruszaną przez skarżącego kwestię „bezprawia prawnego” organów Państwa, to byłoby nim wzruszenie prawomocnego orzeczenia sądu bez ustawowych przesłanek, bowiem według obowiązujących ustaw niezgodność z prawem prawomocnego wyroku nie stanowi podstawy wznowienia postępowania.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398<sup>9</sup> k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.